

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТҰҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ - ЕЛБАСЫНЫҢ ҚОРЫ

«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ – 2017»

студенттер мен жас ғалымдардың
XII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ – 2017»

PROCEEDINGS

of the XII International Scientific Conference
for students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION - 2017»

14th April 2017, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**«Ғылым және білім - 2017»
студенттер мен жас ғалымдардың
XII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2017»**

**PROCEEDINGS
of the XII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2017»**

2017 жыл 14 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2017» студенттер мен жас ғалымдардың XII Халықаралық ғылыми конференциясы = The XII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2017» = XII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2017». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2017. – 7466 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-827-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-827-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2017

❖ тараптармен дауланып отырған хаттаманың әртүрлі нұсқалары ұсынылса, өзгерістерді тіркеу үшін әділет органына немесе мемлекеттік кірістер басқармасына ұсынылған нұсқасын басшылыққа алу қажет;

❖ соттар жалпы жиналыстың шешімін жарамсыз деп тану туралы талап арызды қарастырған кезде, қатысушылардың қай мерзімнен бастап серіктестіктің қатысушысы болып табылатындығына назар салу тиіс, ал мүлікті кепілге салу бойынша кепіл ұстаушы жалпы жиналыстың шешімен қоса электронды цифрлық қолтаңбамен және ресми бланкіде толтырылған әрбір қатысушының жазбаша келісімін алдыртуы тиіс, ал қатысушылар болса міндетті түрде жазбаша келісімдерін ұсынуы тиіс, сондай-ақ жалпы жиналыс хаттамасына жалған қол қою бойынша мәселені шешу үшін, қазіргі таңда жалпы жиналысты өткізу барысында жаңа заманның новацияларын аудио және видео фиксацияны қолданған жөн деп санаймын, себебі бұл жалпы жиналысты шақыру және өткізу тәртібіне қатысты талапты, әділдікті, сотта дәлелді күшейтеді деп санаймын. Қатысушылардың арасында қақтығысты дуындатпау мақсатында екі заңды тұлғаның бір қатысушысы екінші бір заңды тұлғаның мүддесіне қатысты мәмілелер жасаған кезде, екінші заңды тұлғаның мүлкін кепілге қою бойынша шарт жасау заңмен тыйым салынуы тиіс;

❖ жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің қатысушыларын жалпы жиналыстың өтетіндігі туралы қосымша БАҚ құралдары арқылы хабарлауды қоспағанда, жазбаша нысанда (почта, электрондық құралдар, гаджеттер) арқылы міндетті хабарландырған кезден бастап қатысушылар кезекті немесе кезектен тыс жалпы жиналыстың өткізілетіні туралы хабарламаны алғандығы бойынша кері байланыс ретінде үш күн ішінде жазбаша нысанда атқарушы органды немесе жалпы жиналысты шақыруға құқығы бар тұлғаларды хабарлауға міндет ретінде енгізілуі тиіс;

❖ жалпы жиналыстың өткізілетін орның қатысушыларға жарғыда көрсетілуін міндет етіп қоюы тиіс;

❖ жалпы жиналысты шақырушы орган немесе тұлға жалпы жиналысты шақыру барысында жалпы жиналысты шақырушының құқығын жүзеге асыру кезінде кедергі келтірмеуі тиіс, тиісінше сол тұлғаға немесе органға тәртіптік жауапкершілік көзделуі тиіс, егер де бірнеше мәрте қайталанатын жағдайда ЖШС-тің құрамынан шығуы немесе егер де қатысушы болып табылмайтын жағдайда лауазымдық қызметі тоқталуына әкеп соқтырылуы тиіс деп санаймын;

❖ егер талап қоюшының дауысы дауыс берудің нәтижесіне ықпал етпейтін болса, дауланып отырған жалпы жиналыс шешімін күшінде қалдыру туралы ереже көзделуі тиіс;

❖ талап қоюшының дауланып жатқан шешім туралы білген уақыты акционердің акционерлік қоғаммен (қатысушының ЖШС-пен, мүшесінің кооперативпен) хат алмасулары, жауапкердің даулы шешімді іс бойынша дәлелдеме немесе басшының өкілеттігін растау үшін тапсырған басқа іс материалдары болуы мүмкін.

Корпоративтік даулардың алдын-алу мен шешілуіне ЖШС немесе кооперативтермен заңнамалардың тікелей және бұлжытпай орындалуы, сонымен бірге, оның акционерлермен шаруашылық серіктестіктерінің қатысушыларымен, кооператив мүшелерімен қарым-қатынастарда адалдық және парасаттылық таныту көмектеседі. Корпоративті дауларды құқықтық реттеуді жетілдіру, соның ішінде жиналыстардың хаттамалары мен шешімдерін даулау, шаруашылық серіктестіктерінің қатысушыларының, кооператив мүшелерінің) құқықтарын қорғау тетіктерін жетілдіру нарықтық экономика жағдайында маңызды міндеттердің бірі ретінде қарастырылуы тиіс.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2008 жылғы 10 шілдедегі қабылданған «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер жөніндегі заңнаманы қолданудың кейбір мәселелері туралы» N 2 Нормативтік Қаулысы

2. 1998 жылы 22 сәуірде қабылданған ҚР «Жауапкершілік шектеулі және қосымша серіктестік» туралы заң

3. Постановление надзорной судебной коллегии Верховного Суда Республики Казахстан от 31 августа 2011 года № 3гп-593-11
4. 1994 жылы 27 желтоқсанда қабылданған Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі жалпы бөлім
5. Решение Кокшетауского специализированного межрайонный экономический суд Акмолинской области от 10 февраля 2015 года
6. Постановление надзорная субебная коллегия по гражданским делам ВС РК от 17 октября 2012 года

УДК 349.2.5(100)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚАМСЫЗДАНДЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аябекова Маржан Нұрлыбекқызы

marjan@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің 1 курс магистранты,

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – И.С. Сақтағанова

Әр адамның қоғам мүшесі ретінде, әлеуметтік жағынан қамсыздандырылуына және оның қадір-қасиеті қолдау табуына, жеке басы еркін кемелденуіне қажетті экономикалық, әлеуметтік және мәдени салалар бойынша құқықтары әрбір мемлекеттің құрылымы мен ресурстарына сай, ұлттық ықпал және халықаралық ынтымақтастық арқылы жүзеге асырылуына құқығы бар.

Алайда қоғамдық-экономикалық формациядан тәуелсіз кез-келген қоғамда өздерінің күштері мен өмір сүрудің қаражат көздерін таба алмайтын «енді», яғни қарттар мен «әлі», яғни жас балалар (К.Маркстің пікірінше) сияқты азаматтардың белгілі бір категориялары әрқашанда бар және бола береді [1, 294 б.].

Әрбір адам тек өзінің еңбегі мен жинақтарының арқасында ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік көмек механизмдерінің көмегімен де қалыпты өмір деңгейін қамтамасыз етуге тырысады. Әлеуметтік қорғау жүйесі мақсаттарының көпшілігі адамдардың табыстарының тұрақтылығын қолдау, медициналық көмек пен қажетті әлеуметтік қызметтерге деген тең қол жетушіліктерді ұсынумен сипатталады. Бұған дәлел ретінде Қазақстан Республикасының Президенті елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050» жалпыға ортақ жаңа саяси бағыт стратегиясында: «Әлеуметтік саясаттың жаңа қағидалары, біріншіден, мемлекет, әсіресе, жаһандық дағдарыс жағдайында, азаматтарға ең төменгі әлеуметтік стандарт кепілдігін беруі тиіс. Басты міндет – кедейшіліктің өсуіне жол бермеу. Кедейшілік ешбір қазақстандық үшін әлеуметтік перспективаға айналмауы керек. Біз өз азаматтарымыз үшін экономика мен бюджеттің өсіміне тікелей тәуелді болатын ең төменгі әлеуметтік стандарттар мен кепілдіктер белгілеуіміз керек» [2, 5 б.].

Ұйымдасқан жүйе ретінде – ол әлемнің көптеген елдерінде әрекет етеді. Экономикалық дамыған мемлекеттерде әлеуметтік қорғау ұлттық экономиканың құрамдас бөлігі болып табылады. Оған деген шығындар бүгінде жиынтық ұлттық өнімінің ширегінен астамын құрап отыр. Әлеуметтік қамтамасыз етудің неғұрлым дамыған жүйесі Еуропалық одақ елдерінде қалыптасқан. Нақты соларда алғашқы әлеуметтік бағдарламалар дүниеге келіп дамыған. Батыс-еуропалық мемлекеттердің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, барлық азаматтарды қамтитын әлеуметтік қорғаудың ойластырылған жүйесінің өмірсүруі олардың тұрмыс жағдайының жақсаруына ғана емес, сонымен бірге елдің еңбек ресурстарын кеңейтеді және нығайтады, әрі елдің экономикалық өсуіне, саяси және әлеуметтік жағдайлардың тұрақтануына ықпал етеді. Сонымен қатар әлеуметтік қорғау қоғам мүшелерінің арасында әлеуметтік қорғалудың жалпы сезімін қамтамасыз ете және

әлеуметтік келісімге жағдай жасай отырып, қоғамға позитивті түрде әсер етеді. Сонымен қатар, 1927 жылы 150 елден құралған, құрамына 330 ұйым мүше әлеуметтік қамсыздандыру мәселелерімен шұғылданатын ұлттық әкімшіліктер мен агенттіктерді біріктіретін «Халықаралық әлеуметтік қамсыздандыру қауымдастығы» атты халықаралық жетекші ұйым құрылған болатын. Бұл да бірнеше мемлекеттің әлеуметтік жағдайының жақсартуға септігін тигізетін бір жүйе болып табылады.

Мемлекеттің ішкі функцияларының арасындағы ең маңыздысы – әлеуметтік функция. Әлеуметтік функция – мемлекеттің негізгі міндеттерінің бірі – халықтың әлеуметтік жағдайын жан-жақты қамтамасыз етіп, жақсы дәрежеде дамыту. Мемлекеттің саясаты екі бағытқа бөлінеді: бірінші бағыты – адамдардың қоғамдағы еңбегіне қарамай мүгедектерге, зейнеткерлерге, науқас адамдарға, көп балалы жанұяға, студенттерге мемлекеттік көлемде жан-жақты көмек жасап, олардың әлеуметтік жағдайын жақсарту; екінші бағыты – адамдардың денсаулығын қорғауға, жақсартуға, мәдениетті дамытуға, халықтың жақсы тұрып, жақсы демалуына қамқорлық жасап, мемлекеттік бюджеттен тиісті мөлшерде қаржы бөліп отыру [3, 63 б.]. Сонымен, әлеуметтік қамсыздандыру дегеніміз-таратушылық қарым-қатынас үрдісінде ұлттық табыстың бір бөлігі есебінен азаматтарды материалдық қамтамасыз ету және қызмет көрсету үшін ақшалай қаражаттардың қоғамдық қорларын құру және пайдалану жүйесі. Кең мағынада әлеуметтік қамсыздандыру қордың құрулы көздерінен және қамтамасыз етуді ұйымдастырудан тәуелсіз қоғамның барлық мүшелерін сәйкес қамсыздандыру. Яғни, 2013 жылғы 21 маусымдағы «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңы дәлел бола алады [4, 18 б.]. Қазақстан Республикасының Конституциясы Қазақстан Республикасының азаматы жасына келген, науқастанған, мүгедек болған, асыраушысынан айырылған жағдайда және өзге де заңды негіздерде оған жалақы мен зейнетақының ең төмен мөлшерлеріне, әлеуметтік қамсыздандырылуына кепілдік береді [5, 9 б.].

Мемлекеттің қолдауымен Қазіргі кезде Қазақстанда әлеуметтік қамтамасыз ету жүйесі сипатталады. Мемлекеттік қаражат есебінен зейнеткерлерді, мүгедектерді, асыраушысынан айырылғандарды және басқа санаттағы халықтарды әлеуметтік жағынан қамтамасыз етеді. Бүгінгі күні 3,5 миллионнан астам халықты әлеуметтік жағынан қамтамасыз етеді (немесе халықтың 23,6%). Мемлекет қоғамның әлжуаз мүшелерін қолдап, жауапкершілікті іс жүзінде асырып отыр. 2013 жылдың 1 қазанына бұл бағытта да облысымызда атқарылған істер аз емес. Мұқтаж жандардың өмір сүру сапасын жақсартуға бюджеттен бөлінетін қаржы көлемі жыл сайын ұлғайып көрсетілетін қызметтердің шоғыры кеңейуде. 2013 жылдың 1 қазанына 86435 адамға 1280,5 млн. теңге мөлшерінде әлеуметтік көмектер көрсетілді. Оның ішінде: Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 17 шілдедегі №246-ІІ «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңына сәйкес кедейлік шегінен (2013 жылдың ІІІ тоқсанына - 7535 теңге) төмен тұратын отбасыларына әлеуметтік көмектер көрсетілуде. Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек 4828 адамға 108,4 млн. теңге сомасында төленді. Экономикалық белсенділік, тұрғындар табысының артуы мен әлеуметтік қамсыздандыру саласының дамуы кедейлік деңгейін төмендетуге ықпал етті. Кедейлік деңгейі 2013 жылдың 1 қазанына бұл көрсеткіш 0,2 пайызды құрайды. Қазақстан Республикасының «Балалы отбасыларға берілетін мемлекеттік жәрдемақылар туралы» Заңына сәйкес орта есеппен жан басына шаққандағы айлық табысы облыс бойынша белгіленген азық-түлік себетінің (2013 жылдың ІІІ тоқсанына - 11302 теңге) құнынан төмен отбасылардың 18 жасқа дейінгі балаларына тағайындалып төленеді. 18 жасқа дейінгі балаларға берілетін мемлекеттік жәрдемақы 41796 балаға 13513 отбасы 507,0 млн. теңге төленді, бұл көрсеткіш 2012 жылмен салыстырғанда 11,6 млн. теңгеге артық.

Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңының 97 бабына сәйкес тұрғын үй көмегі жергілікті өкілетті органдардың шешімімен бекітілген Ережеге сәйкес төленеді. Аталған ереже бойынша, тұрғын үй көмегі осы елді мекенде тұрақты тұратын және тұрмыстық-коммуналдық қызметтерді тұтыну шығындары белгіленген әлеуметтік нормалары шегінде отбасының жиынтық кірісінің 10

пайыздық үлесінен асқан жағдайда тағайындалады. Тұрмысы төмен отбасыларына тұрғын үй көмегі облысымыздың 10682 отбасына 335,3 млн. теңге мөлшерінде төленді, оның ішінде жеке жер үйде тұратын 9286 отбасына 302,5 млн. теңге төленді. Ауылдық жерде тұратын білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет салаларының 26666 қызметкерлеріне отын сатып алу үшін біржолғы көмекке 231,7 млн. теңге төленді.

Мүгедек балаларды үйде тәрбиелеп, оқытатын 2454 отбасына 67,6 млн. теңге көлемінде төленді [6, 4 б.].

Сол себепті мемлекеттік әлеуметтік стандарттардың толық жетілуімен жұмыс басталды. Әлеуметтік қамтамасыз етуде зейнетақылық жүйе ерекше орынға ие болды. Бұл реформалау нәтижесінде елімізде аралас зейнетақылық жүйе қалыптасты. 1,5 миллионнан астам зейнеткерлер ынтымақтастық негізде зейнетақылық төлемдермен қамтамасыз етіледі. Жыл сайын зейнетақы мөлшері өсіп отырады және соңғы жылдары зейнетақылық мөлшердің номинал өсу шегі тұтыну бағаларының көрсеткішін басып озды. «Қазақстан Республикасының зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңына сәйкес, зейнетақы—уәкілетті ұйымнан, бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорынан және (немесе) ерікті жинақтаушы зейнетақы қорынан төленетін мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің, зейнетақы төлемдерінің жиынтығы [4, 5 б.]. Мемлекет 1998 жылғы 1 қаңтарға дейін зейнеткерлікке шыққан азаматтарды 1999 жылғы 1 сәуірге дейін зейнетақы төлемдерінің белгіленген мөлшерін сақтай отырып, зейнетақымен қамсыздандыруға кепілдік береді.

Сонымен қатар, мемлекеттік базалық зейнетақы төлемі Орталықтан және (немесе) бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорынан және (немесе) ерікті жинақтаушы зейнетақы қорынан төленетін зейнетақы төлемдерін, сондай-ақ мүгедектігі бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы алуына қарамастан беріледі.

1998 ж. 1 қаңтарында шыққан заңға сәйкес зейнеткерлікке шыққан жұмысшының мүгедектік зейнетақысы осы уақытқа дейінгі еңбек өтілімен еңбек ақысына қарай есептеледі. 1998 жылғы Қазақстан Республикасының «Мүгедектігіне, асыраушысынан айырылуына және жасына байланысты Қазақстан Республикасының мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақысы туралы» заңына байланысты, мүгедектерге төленетін көлемі төменгі айлық көрсеткішпен есептеліп отырады.

Атқарушы биліктің талқысына түскен жаңа бағдарлама қоғамымызда әлеуметтік қорғау жөніндегі жауапкершілікті мемлекет, жұмыс беруші және еңбек етуші азамат арасында тең бөлу арқылы елімізде әлеуметтік қамсыздандырудың әділетті әрі қаржылық жағынан мығым үш деңгейлі экономикалық жүйесін құруға бағытталған. Құжатта Президенттің Республикамызда әлеуметтік қорғау деңгейін арттыру туралы идеясы негізге алынған. Соған сәйкес бағдарламаға бүкіл әлемдік принциптер негізі бойынша күнкөріс минимумы сияқты жаңа ұғымдар енгізіліп отыр. Сонымен қатар, соңғы мәліметтерге сүйенер болсақ, Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму Вице-министрі Светлана Жакыпова атаулы әлеуметтік көмекті есептеудің жаңа тәртіптері жәрдемақы сомасын ұлғайтуға мүмкіндік беру туралы мәлімдеген болатын. Ол ағымдағы жылдың 8 қазанында ҚР Парламенті бес институционалды реформаны іске асыру жөніндегі 100 нақты қадам — Ұлт жоспарының 84-қадамын іске асыру шеңберінде әзірленген «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне халықты әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» Заңды қабылдағанын еске салды.

Аталған Заң аясында 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінің (бүгінде — 40%) 50%-нан төмен отбасына жұмысқа жарамды отбасы мүшелерінің міндетті түрде қазіргі таңдағы қолданыстағы жұмыспен қамту шараларын алмастыратын белсенді шараларға қатысуымен шартталған атаулы әлеуметтік көмекті (әрі қарай - АӘК) әрбір отбасы мүшесіне көрсетудің жаңа тәртіптерін енгізу қарастырылады:

- көпбалалы отбасыларына арнайы мемлекеттік жәрдемақы (әрі қарай - АМЖ);
- аз қамтылған отбасыларына арналған 18 жасқа дейінгі мемлекеттік балалар жәрдемақысы;
- аз қамтылған үй шаруашылығына берілетін атаулы әлеуметтік көмек.

«АӘК-ны тағайындаудың шектік деңгейін күнкөріс деңгейінің 40-нан 50%-ға дейін ұлғайту жәрдемақы сомасын көбейтуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бүгінгі таңда 4 және одан да көп балалары бар отбасылары 8246 теңге көлеміндегі белгіленген АМЖ алады. Заңнамаға енгізілген өзгерістерге сәйкес, 2018 жылдан бастап сәйкес негіздемелері болған жағдайда (отбасы табысы күнкөріс деңгейінен 50%-ға төмен және еңбекке жарамды отбасы мүшелері әлеуметтік келісімшарт жасасқанда) АӘК әрбір балаға беріледі. Осылайша, құрамында 6 адам бар (2 ересек, 4 бала) табыс көзі жоқ отбасы 8246 теңгенің орнына 61326 теңге алатын болады», - деп хабарлады С. Жақыпова.

Сонымен қатар, Вице-министр жаңа үлгідегі АӘК-нің шартсыз және шартты ақшалай көмек болып 2 түрге бөлінетінін атап айтты.

Шартсыз ақшалай көмек құрамында еңбекке жарамсыз мүшелері бар отбасыларына (мәселен, қарт зейнеткерлер мен мүгедектер отбасы) немесе еңбекке жарамды мүшелері еңбекпен қамту шараларына объективті себептермен қатыса алмайтын отбасыларына (мысалы, мектеп жасындағы балалары бар жалғызбасты ана) беріледі. Мұндай отбасыларынан жәрдемақы алуы үшін жұмыспен қамту шараларына міндетті түрде қатысу талап етілмейді.

Шартты ақшалай көмек құрамында еңбекке жарамды кем дегенде бір мүшесі бар отбасына әлеуметтік келісімшарт жасасқан жағдайда, сонымен қатар, отбасының барлық еңбекке жарамды мүшелері жұмыспен қамту шараларына міндетті түрде қатысқан жағдайда беріледі.

Әлеуметтік келісімшартқа қол қоя отырып, тараптар өзара жауапкершілікті мойындарына алады: әлеуметтік қызметтер жұмыспен қамту шараларын қарастырып, жәрдемақы төлесе, отбасының еңбекке жарамды мүшелері жұмыспен қамту шараларына адал ниетпен қатысады.

«Тұлғаларға тектен тек ақшалай көмек ұсынылмайды, оған жұмысқа орналасуға көмек беріледі, қайта даярлау мен кәсіби біліктілігін арттыру үшін әртүрлі курстарға жіберіледі. Осылайша, отбасының кедейлік жағдайынан шығу мүмкіндігі ынталандырылады» - деді С. Жақыпова.

Сондай-ақ, 2018 жылдың 1 қаңтарынан енгізілетін арнаулы мемлекеттік жәрдемақыдағы өзгерістері келесі мәселелерді қарастырады:

- ҰОС мүгедектері мен қатысушылары, қарт адамдар, тыл еңбеккерлері (барлығы 14 азаматтар санаты) тәріздес санаттағы азаматтарға арнайы мемлекеттік жәрдемақыны сақтау;

- «Алтын алқа», «Күміс алқа», бұрындары «Батыр ана» атағын алғандар, I және II дәрежелі «Аналық даңқ» орденімен марапатталған көпбалалы аналар үшін АМЖ-ны «Балалары бар отбасыларына арналған мемлекеттік жәрдемақы туралы» Заңымен реттелетін көпбалалы аналарға арналған жәрдемақыға өзгерту.

- Мүгедектерге арналған арнайы мемлекеттік жәрдемақыны мүгедектік бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақымен біріктіру.

«Бұл жәрдемақы тағайындау процедураларын жеңілдетеді. Аталған шараларды қолдану мүгедектердің құқығын шектемейді, өйткені, төленетін жәрдемақы көлемі азаймайды. Мүгедектік бойынша төленетін мемлекеттік жәрдемақы қазіргі таңдағы АМЖ сомасына ұлғайтылатын болады», - деп түсіндірді Вице-министр.

Заң жобасын жүзеге асыру 2018 жылы республикалық бюджеттен 11,8 млрд.теңге көлеміндегі қосымша қаржыны талап етеді. Қазақстан Республикасында азаматтарды тұрғын үймен қамтамасыз ету үшін жағдайлар жасалады. Заңда көрсетілген санаттағы мұқтаж азаматтарға тұрғын үй заңмен белгіленген нормаларға сәйкес мемлекеттік тұрғын үй қорларынан олардың шама-шарқы көтеретін ақыға беріледі [5, 5 б.]. Демек, Қазақстан Республикасының Конституциясының 25 бабында көрсетілгендей мұқтаж азаматтарды қамтамасыз етуде мемлекеттің атқарар рөлі зор. Сонымен, Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың баршамызға мәлім, «Қазақстан-2050 жалпыға ортақ стратегиясы» атты жолдауында әлеуметтік жағдайға байланысты сұрақтарға аз көңіл бөлінген жоқ: Мамандандыру және ХХІ ғасыр деңгейінде кәсіби оқыту, аналар мен

балаларды қорғауға алу, тұрғын үй мәселесі, денсаулық сақтау, еңбекақы, зейнетақы, степендия және басқа да көптеген аспектілер мемлекеттік 2005-2007 ж.ж. әлеуметтік реформа жоспары бойынша жүзеге асырылады.

Біз ҚР-ның Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа жолдауын және оның жүргізіп отырған саясатын қолдаймыз.

Сонымен, сипатталған Департамент және оның бөлімдері бір мақсатты көздейді: экономиканың қажеттілігіне сәйкес еңбек ресурстарын дамыту, еңбек нарығында тиімді жұмыспен қамту, экономикалық өсімді ынталандыру, өмір сүру деңгейін арттыру.

Осылай көмек көрсету нәтижесінде 2014 жылдың наурыз айында жұмыспен қамту өкілетті орталығына 5 мыңдай адам жолыққан болса, соның 3521 қоғамдық жұмысқа орналасса, осы жылы кәсіби оқыту және қайта даярлауға жоспарланған 1200 адамның 393-і тартылды.

Яғни, мұның қорытындысы халықты жұмыспен қамту облыс тұрғындарының өмір сүру деңгейіне тікелей әсер ететін ең өзекті факторларының бірі.

Бүкіл дүниежүзілік банктің жіктемесі бойынша қазіргі уақытта Қазақстан кірісі орта деңгейдегі елдердің тобына кіреді. Егер өмір сапасының негізгі көрсеткіштерін салыстыратын болсақ, онда соңғы он жылда қазақстандықтардың орташа ақшалай кірісі 5 есе; ал орта айлық жалақысы 6 есеге жуық; ең төменгі жалақы 25 есе; зейнетақылардың орташа айлық мөлшері 4,6 есе; жеке тұлғалардың банктердегі депозиттері мен бір кісіге келетін салымдардың көлемі тиісінше 35 және 37 есе өскенін көреміз. Экономикамыздың қарқынды өсуі мемлекеттік шығыстардың әлеуметтік бағдарлануын едәуір кеңейтуге мүмкіндік берді, мұның өзі экономикамыздың айтарлықтай бекемдік деңгейіне жеткенін айғақтайды.

Біздің Елбасымыз алдымызға анық та айқын мақсат қоя білді деп ойлаймыз. Біз жақсы өмір сүргіміз келеді, біз еркіндікке ұмтыламыз, біз бәрінен де бұрын болашақ балаларымыз бен немерелеріміздің лайықты өмір сүруін қалаймыз.

Биылғы жылдан бастап, мемлекетіміз әлеуметтік қамсыздандырудың идеологиясының барынша қарапайым үш деңгейлік жүйесін қалыптастыруға бағытталған әлеуметтік реформаларды тереңдетудің үш жылдық бағдарламасын қолға алуда. Біріншісі, бұл мемлекет кепілдік беретін негізгі әлеуметтік төлемдер. Екіншісі, бұл міндетті әлеуметтік сақтандыру. Ақыр аяғында, бұл кейіннен әлеуметтік төлемдерге айналатын азаматтардың ерікті жинақтаулары. Міне осындай үш бастау азаматтарымыздың қарттық кезеңін лайығымен қамсыздандыруға тиісті жағдай туғызды.

Қорыта айтқанда Қазақстан болашағы айқын. Оны ел басы жыл сайын өз Жолдауында нақтылап беріп отыр. Президент белгілеген стратегиялық жоспарды іс-жүзінде асыру- бүгінгі іс басындағы әр еңбек етуші азаматтардың қолында. Әр басшы, әр мемлекеттік қызметкер, сала басшылары белсенділік танытып Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын жақсарту жолында іскерлік танытатынына сеніміміз мол.

Күнделікті жұмыс бабында Қазақстан халқы арасында жаңа әлеуметтік жүйені түсіндіру бөлімнің барлық мемлекеттік қызметшілерінің басты міндеті болып саналса және осы бағытта табанды жұмыстар жүргізілсе ол үшін барлық мүмкіндіктер газет беттерінде, тұрғындар жиындарында айтылса игі болар еді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Оразғалиева А.Қ. Халықты әлеуметтік қорғау жүйесінің теориялық аспектілері // Мақалалар жинағы, 2006. – Б. 294-299.
2. Н.Ә.Назарбаев. «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы.-Астана, 2012жыл 14 желтоқсан <http://www.inform.kz/kaz/article/2518877>
3. Жоламан Қ.Д., Мұхтарова А.Қ., Тәукелев А.Н. Мемлекет және құқық теориясы. – Алматы: Білім, 1999. – 451 б.

4. 2013 жылғы 21 маусымдағы «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Заңы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1300000105#z783>
5. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 1995 жыл 30 тамыз
6. Жақыпова С. Атаулы әлеуметтік көмекті есептеудің жаңа тәртіптері жәрдемақы сомасын ұлғайтуға мүмкіндік береді // сұхбат, 2015 жыл 12 қазан.

УДК 347.963

АЗАМАТТЫҚ ПРОЦЕСКЕ ПРОКУРОРДЫҢ ҚАТЫСУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аяш Алуа Нұрмухамедқызы

alua13902@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Заң Факультетінің 3-курс студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – А.Т. Төлеубеков

Соңғы жылдары Қазақ елі дүниежүзілік қауымдастықтың тең құқықты мүшесіне айналуға үлкен қадамдардан өтуде. Тәуелсіздігімізді алып, оны қорғау мен ұлттық мемлекеттілігін нығайту шараларын қабылдап, республикамыздың құқықпен байланысты мәселелерді шешіп, мемлекет тәуелсіздігіне нұқсан келтіру ретінде бағаланатын кез келген сырттан қол сұғушылықты болдырмас мақсатында тұтас заң жүйесін құрылды. ЕҚЫҰ-ға төрағалық ету мен оның он бір жылдан кейінгі Астана Саммитін өткізу, ДСҰ-ға қосылуы және алдағы келе жатқан халықаралық EXPO көрмесі және тағы да басқа жетістіктеріміз, әрине, ең алдымен, нағыз құқықтық мемлекетке айналуы мен заң жүйесін жетілдіруде көп көңіл бөлгендігі арқасында. Қазіргі шиеленіскен қоғамда адам құқығының талапқа сай қорғалуы мен бостандығының сақталуы осы жарқын істеріміздің жасампаздығы үшін өте қажет. Ал бұл тұрғыдан алғанда, азаматтардың өтініштерін қарау, сондай-ақ Конституцияда бекітілген құқықтарын қорғау, құқық қорғау органдарының қызметінің маңызды бөлігінің бірі болып табылады. Осы арада азаматтардың бостандығы мен әлеуметтік-экономикалық құқықтарын қорғау, заңдылық пен құқық тәртібін сақтау жолында ерен еңбек атқарып жүрген прокурорлар қауымы десек қателеспейміз. Дегенмен, құқық қорғау органдарының түпқазығына айналған бұл органның қызметі қандай?! Азаматтық процеске тартылатын прокурордың қатысу ерекшеліктері қандай болмақ? Құқықтық жүйесі ерекшеленетін мемлекеттердің прокурорлық органдарының қандай айырмашылықтары бар?

Қазақстан Республикасының Конституциясына [1] және “Қазақстан Республикасының Прокуратура туралы” 21.12.1995 жылғы № 2709 Заңына сәйкес прокуратура органдарының алдында тұрған маңызды міндеттердің бірі кез-келген заң бұзушылықты дер кезінде анықтап, оны жоюға шара қолдану болып табылады [2]. Бұл орайда Бас Прокурор Қайрат Мәми «Мемлекеттік билік органдарының жүйесінде прокуратураның орны әрдайым ерекше. Жоғары қадағалау жасауға конституциялық өкілдігі бар бұл салаға Отанымыздың игілігі үшін қызмет ету, заңдылықты сақтау, мемлекет пен қоғам мүддесін қорғау міндеттелген. Ел Президенті бекіткен Құқықтық саясат тұжырымдамасында прокуратура органдары құқық қорғау жүйесінің түп-қазығы деп айқындалған. Осыған байланысты бұл бағдарламалық құжатта прокуратураның қадағалау және үйлестірушілік қызметтерінің тиімділігін арттыру, оның іс жүргізу негіздерін жетілдіру, сондай-ақ азаматтардың әлеуметтік-экономикалық саладағы құқықтарын қамтамасыз ету жөнінде қосымша міндеттер қойылған. Белгіленген міндеттерді жүзеге асыру прокуратураның құқық қорғаушылық әлеуетін толық пайдалануға мүмкіндік береді», – дейді. Прокурорлық қадағалау билікті түрлі теріс пайдалануға нақты тосқауыл болып отыр, прокурорлық араласуға байланысты экономиканың стратегиялық салаларындағы, мемлекеттік сатып алу саласындағы ірі айла-әрекеттерінің жолы кесіледі, бюджет қаражатын ұрлау жолдары жабылады. Бұл ретте, прокуратураның рөлі заңдарды бұзудың жекелеген оқиғаларына ықпал ету шараларымен шектелмейді. Прокуратураның маңызды белгісі – жаппай сипаттағы, адамдардың көпшілігінің құқықтары мен бостандықтарына, мемлекеттің заңды мүдделеріне әсер ететін заң бұзушылықтарына